ਪਾਠ 8

ਮੋਰ ਰਾਜਾ ਬਣਿਆ

ਜੰਗਲ਼ ਦੇ ਪੰਛੀਆਂ ਨੇ ਇੱਕ ਬਾਜ਼ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਰਾਜਾ ਚੁਣ ਲਿਆ। ਰਾਜਾ ਬਣਨ ਵੇਲ਼ੇ ਬਾਜ਼ ਨੇ ਸਾਰੇ ਪੰਛੀਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਜ਼ੁੰਮਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਕੁਝ ਦੇਰ ਮਗਰੋਂ ਬਾਜ਼ ਮਨਮਾਨੀਆਂ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਹੰਕਾਰੇ ਬਾਜ਼ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿਆਦਤੀਆਂ ਕਾਰਨ ਪੰਛੀਆਂ ਵਿੱਚ ਰੋਸ ਦੀ ਲਹਿਰ ਦੌੜ ਗਈ। ਇੱਕ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਬਾਜ਼ ਤੋਂ ਰਾਜ ਖੋਹ ਲਿਆ ਗਿਆ।

ਪੰਛੀਆਂ ਦੀ ਦੁਬਾਰਾ ਬੈਠਕ ਹੋਈ। ਜ਼ੁਲਮਾਂ ਤੋਂ ਤੰਗ ਆਏ ਨਿੱਕੇ-ਨਿੱਕੇ ਪੰਛੀਆਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਵਾਰ ਮੋਰ ਨੂੰ ਰਾਜਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਇੱਕ ਤਾਂ ਇਹ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਸੋਹਣਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਤੇ ਦੂਜਾ ਕਿਸੇ ਪੰਛੀ ਨੂੰ ਤੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਵਿਚਾਰ ਜੁੜਦੇ ਗਏ ਤੇ ਮੋਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪਲੜਾ ਭਾਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਕੁਝ ਬਾਜ਼ਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਉੱਲੂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦਲੀਲਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਵੇਖੋ ਇਹ ਉੱਲੂ ਦਿਨ ਵੇਲ਼ੇ ਤੁਹਾਡੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਵਿਘਨ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦਾ ਤੇ ਦੂਜਾ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਰਾਤਾਂ ਦਾ ਇਹ ਪਹਿਰੇਦਾਰ ਹੈ। ਰਾਤ ਦੇ ਹਨੇਰੇ ਦੀ ਆੜ ਵਿੱਚ ਹੋ ਰਹੇ ਗ਼ਲਤ ਕੰਮਾਂ ਬਾਰੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉੱਲੂ ਹੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। ਬਹੁਮਤ ਮੋਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਮੋਰ ਨੂੰ ਰਾਜਾ ਤੇ ਉੱਲੂ ਨੂੰ ਰਾਤ ਦਾ ਵਜ਼ੀਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਰਾਜਾ ਬਣ ਕੇ ਮੋਰ ਨੇ ਕੁਝ ਕਲਾਕਾਰ ਪੰਛੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਵਜ਼ਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦਾ ਮਨ ਬਣਾਇਆ। ਉਸ ਨੇ ਬਿਜੜੇ ਨੂੰ ਬੁਣਤੀ-ਕਲਾ ਲਈ, ਚੀਨੇ ਕਬੂਤਰ ਨੂੰ ਉੱਚੀ ਉਡਾਣ ਲਈ, ਕੋਇਲ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਮਿੱਠੀ ਅਵਾਜ਼ ਲਈ ਅਤੇ ਤਿੱਤਰ ਨੂੰ 'ਭਗਵਾਨ ਤੇਰੀ ਕੁਦਰਤ' ਗਾਉਣ ਲਈ ਵਜ਼ੀਰ ਥਾਪ ਦਿੱਤਾ।

ਇੱਕ ਦਿਨ ਪੰਛੀਆਂ ਦੇ ਇਕੱਠ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਮੋਰ ਬੋਲਿਆ, "ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਦਾ ਪਹਿਰੇਦਾਰ ਹਾਂ। ਕਿਸੇ ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਦੀ ਗੋਲ਼ੀ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਜਾਂ ਬੱਦਲ਼ਾਂ ਦੀ ਕੜਕਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਨੂੰ ਸੁਣਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਸ ਵਕਤ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸੁਚੇਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉੱਚੀ-ਉੱਚੀ ਕੂਕਦਾ ਹਾਂ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਦੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਮੈਂ ਮਸਤ ਹੋ ਕੇ ਪੈਲ ਪਾਉਂਦਾ ਹਾਂ ਤਾਂਜੋ ਵੇਖਣ ਵਾਲ਼ਿਆਂ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਖਿੜ ਜਾਣ, ਕੋਈ ਸੱਪ-ਸਲੂਟੀ ਜੋ ਤੁਹਾਡੇ ਆਲ੍ਹਣਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਬੋਟਾਂ ਅਤੇ ਆਂਡਿਆਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਰ ਮੁਕਾਉਂਦਾ ਹਾਂ। ਅੱਵਲ ਤਾਂ ਜਿੱਥੇ ਮੈਂ ਹੁੰਦਾ ਹਾਂ, ਸੱਪ ਡਰਦਾ ਮਾਰਿਆ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਹੀ ਭੱਜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਮੋਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਜਾਰੀ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਅਜਿਹਾ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਕਰਕੇ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਹਿਸਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ । ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਰੱਬ ਦੇ ਦਰਵੇਸ਼ ਹੋ। ਤੁਸੀਂ ਦਾਣਾ-ਦਾਣਾ ਚੁਗ ਕੇ ਪੇਟ ਭਰਦੇ ਹੋ। ਕੋਈ ਪੰਡਾਂ ਨਹੀਂ ਬੰਨ੍ਹਦੇ। ਕੱਲ੍ਹ ਦੇ ਰਿਜ਼ਕ ਦੀ ਆਸ ਉਸ ਮਾਲਕ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੰਦੇ ਹੋ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਸੱਚ ਹੀ ਕਿਹਾ ਹੈ, 'ਪੱਲੇ ਰਿਜ਼ਕ ਨਾ ਬੰਨ੍ਹਦੇ, ਪੰਛੀ ਤੇ ਦਰਵੇਸ਼।' ਸੱਚ ਜਾਣਿਓ, ਤੁਹਾਡੀ ਸੇਵਾ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਅਨੰਦਿਤ ਹੋਇਆ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਇਹ ਵੀ ਵਾਇਦਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇ ਮੈਂ ਰਾਜਾ ਨਾ ਵੀ ਬਣਿਆ ਤਾਂ ਵੀ ਮੇਰੀ ਇਹ ਸੇਵਾ ਤੁਹਾਡੇ ਸਭ ਲਈ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।"

ਮੋਰ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਭਾਵ-ਭਿੰਨੀ ਤਕਰੀਰ ਸੁਣ ਕੇ ਪੰਛੀਆਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਮੋਰ ਬਾਰੇ ਆਦਰ ਹੋਰ ਵਧ ਗਿਆ। ਪੰਛੀਆਂ ਨੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੋਰ ਨੇ ਸਾਡੀ ਦਰਵੇਸ਼ੀ ਬਾਰੇ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਵਾ ਕੇ ਸਾਡਾ ਸਿਰ ਉੱਚਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਆਉਣ ਵਾਲ਼ੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਵੀ ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੇਵਾਦਾਰ ਬਣੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਵਚਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਚੰਗੇ ਕੱਦ-ਕਾਠ ਵਾਲ਼ੇ, ਸੁੰਦਰ ਖ਼ੰਭਾਂ ਦੀ ਰੰਗਦਾਰ ਦਮਕੜਿਆਂ ਵਾਲ਼ੀ ਲੰਮੀ ਪੂਛ ਵਾਲ਼ੇ, ਨੀਲੀ-ਚਮਕੀਲੀ ਲੰਮੀ ਗਰਦਨ ਵਾਲ਼ੇ ਮੋਰ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਭਰੀ ਸਭਾ ਦੇ ਪੰਛੀਆਂ ਨੇ ਮੋਰ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਸੁਨਹਿਰੀ ਕਲਗ਼ੀ ਸਜਾ ਦਿੱਤੀ। ਪੰਛੀਆਂ ਦੇ ਇਸ ਫ਼ੈਸਲੇ ਤੋਂ ਖ਼ੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਅਸੀਂ ਵੀ ਮੋਰ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਕੌਮੀ ਪੰਛੀ ਮੰਨ ਲਿਆ ਹੈ।

*****

ਪਾਠ–ਅਭਿਆਸ

1. ਦੱਸੋ :-

ੳ) ਜੰਗਲ਼ ਦੇ ਪੰਛੀਆਂ ਨੇ ਬਾਜ਼ ਤੋਂ ਰਾਜ ਕਿਉਂ ਖੋਹ ਲਿਆ ?

ਅ) ਪੰਛੀਆਂ ਨੇ ਬਾਜ਼ ਤੋਂ ਰਾਜ ਖੋਹ ਕੇ ਕਿਸ ਨੂੰ ਰਾਜਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ?

ੲ) ਉੱਲੂ ਨੂੰ ਕਿਹੜਾ ਅਹੁਦਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ?

2. ਮਿਲਾਣ ਕਰੋ :-

ੳ) ਬਿਜੜਾ	ਭਗਵਾਨ ਤੇਰੀ ਕੁਦਰਤ
ਅ) ਚੀਨਾ ਕਬੂਤਰ	ਮਿੱਠੀ ਅਵਾਜ਼
ੲ) ਕੋਇਲ	ਉੱਚੀ ਉਡਾਣ
ਸ) ਤਿੱਤਰ	ਬੁਣਤੀ ਕਲਾ

3. ਖ਼ਾਲੀ ਸਥਾਨ ਭਰੋ :-

ੳ) ਕੁਝ ਬਾਜ਼ਾਂ ਨੇ __________ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦਲੀਲਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ।

ਅ) ਮੋਰ ਨੇ ਕੁਝ __________ ਪੰਛੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਵਜ਼ਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ।

ੲ) ਪੱਲੇ ਰਿਜ਼ਕ ਨਾ ਬੰਨ੍ਹਦੇ, ਪੰਛੀ ਤੇ __________ ।

ਸ) ਅਸੀਂ ਵੀ ਮੋਰ ਨੂੰ ਆਪਣਾ __________ ਪੰਛੀ ਮੰਨ ਲਿਆ ਹੈ।

4. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ :-

ਰੋਸ, ਅਜ਼ਾਦੀ, ਕੋਇਲ, ਆਲ੍ਹਣਾ, ਸ਼ਾਨ।

ਆਪਣੀ ਕਾਪੀ ਵਿੱਚ ਮੋਰ ਦਾ ਚਿੱਤਰ ਬਣਾ ਕੇ ਰੰਗ ਭਰੋ।

*****